

Forfatter: Ingemann, B. S.

Titel: Udrag fra Valdemar Seier

Citation: Ingemann, B. S.: "Valdemar Seier", i Ingemann, B. S.: *Valdemar Seier*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 510. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann02-shoot-idm140036555291344/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Valdemar Seier

nikeskrivning (bla. *Udsigt over Verdens-Kroniken*, 1817) fremtræder den store personlighed som en afgørende faktor i den historiske udvikling. At samtiden så dette historiesyn bekræftet af Napoleons skæbne (som Grundtvig fæks. i *Europa, Frankrig og Napoleon*, 1815), kan ikke undre; sandsynligvis har den franske kejsers historie heller ikke været helt uden betydning for Ingemanns tilrettelæggelse af Valdemars liv.

Ingemann følger nemlig ikke ganske sine kilders skildring af Valdemars kongegering. Han bryder undertiden kronologien og fortæller vigtige begivenheder i kongens senere år, fordi de ikke passer ind i romanens grundlæggende struktur: Valdemars stadigt stigende verdslige lykke og magt vendes til usselhed og kummer ved tre på hinanden følgende katastrofer: Beengjærds død, forræderiet på Lyø og nederlaget ved Bornhoved. Romanens afsluttende forsoning skyldes, at ydmygelsen åbner for ydmygheden, og at erobrtren afløses af landsfaderen, så Valdemar Sejrs åndelig og egentlig forstand kommer til at fortjene sit tilnavn. For at det skema kan passe, må Ingemann flytte alle de oplysninger, hans kilder giver om Valdemars tidligere lovarbejde, hen til hans senere år, og hans magtfulde udenrigspolitik efter Bornhoved må ganske forbigås.

Ingemanns kristne grundholdning viser sig ikke kun i arrangementet af Valdemars skæbne, men også i tolkningen af flere enkeltbegivenheder, hvor både Huitfeldt og Suhm giver en rationel forklaring. Som eksempel kan tjene Valdemars tog til Livland i 1205, hvis årsag iflg. Suhm er kongens ønske om en udvidelse af sit herredømme, »og her gav den christne Troes Udbredelse en ønskelig Leilighed og Paaskud«, som Suhm tørt konstaterer (s. 74). Ingemann giver ganske andre og frommere grunde. Nøt nævner han ved siden af kristendommens også kronens ære, men det væsentligste er dog, at korstoget bliver en bod for kongens syndige kærlighed til Beengjerd (s. 182). Det er tilsvarende et genkommende træk i romanen, at det er den guddommelige styrelse, der afgør de forskellige slag (se fæks. slagene ved Lyndanisse og Bornhoved, s. 368-370 og s. 477f.). Ganske vist refereres mirakelberetningerne også troligt af Suhm – der i det hele taget refererer rub og stub – men med en klar markering af distance, mest prægnant formuleret s. 546: »Guds Domme ere os ube-kiendte, og vi bør ei dømme om dem».

I forbindelse med Ingemanns religiøse tolkning står endnu en type

afvigelser fra kilderne. Mens Suhm har en vis forståelse for normernes tidsbestemthed, overfører Ingemann sin samtids strenge seksualmoral til middelalderen. Valdemars to uægte sønner, hertug Knud og grev Nicolaus, bliver i romanen til hhv. Esbern Suares søn og kongens halvbror (dette sidste måske hjulpet af Huitfeldts forvirrende fremstilling s. 183f). Skildringen af det afgørende møde mellem Carl og Rigmor er ligeledes rensset for ethvert spor af den frivolitet, som præger Ingemanns kilde, folkevisen Hr. Carl og Jomfru Rigmor. Vises centrale scene er den pikante, at Rigmor og den forklædte Carl i sengen fører en lang samtale, der til dels ordret er identisk med den, Hagbarth og Signe fører i den tilsvarende situation. Det er altså i visen mere end i romanen, man skal finde baggrunden for den ofte omtalte parallel mellem de to elskende par.

En sidste drejning i forhold til kilderne må nævnes som interessant for vurderingen af Ingemanns formål med *Valdemar Seier*. I forbindelse med kongens tilfangetagelse og fængenskab fremgår det både hos Suhm og Huitfeldt, at ikke alle danske var lige ivrige efter at befri kongen. Suhm formoder endog, at nogle af Valdemars egne mænd var medskyldige i forræderiet på Lyø. En sådan splittelse af nationen ville ødelægge Ingemanns billede af skæbnefællesskabet mellem folket og kongen; i folkevisen om kong Valdemars fængsel, som digteren da også citerer, har han fundet belæg for hele folkets frivillige indsats for at befri kongen – ganske vist et totalt utroværdigt belæg, som det også fremgår af viseudgavernes datering af denne vise til det 16. årh. eller senere.

Efter denne gennemgang af Ingemanns brug af kilderne må det være på sin plads at give digteren selv ordet, for han har flere steder udtalt sig om sin nationalhistoriske digtnings forhold til det historiske. I et brev til Grundtvig fra november 1824, som rummer en længere udredning om arbejdet med *Valdemar Seier*, skriver han: »Men det er imidlertid Alvor: at jeg ikke agter at gøre Sandhed til Løgn eller Løgn til Sandhed» (Svend Grundtvig: *Grundtvig og Ingemann*, 1882, s. 44). Fortalen til *Prinds Otto* tager tilsvarende afstand fra den praksis at »ombytte den factiske Sandhed med den æsthetiske» (s. 532). I hvor vidt denne bundethed til det historiske strækker sig, fremgår lidt senere i fortalen: »For den frie Tildigning af Omstændigheder, Situationer og episodiske Opfindelser bør Digteren for Historikerens Til-